

ATSAKYMAS JURGIUI JURGELIUI

Jeigu A. Kraujelis būtų įvykdęs kriminalinius nusikaltimus ar vykdęs žinomai nusikalstamus įsakymus, žudęs taikius nekolaboruojančius gyventojus, nebūtų reiškiamas kaltinimas dėl jo žūties M. Misiukoniui, nes šis būtų laikomas niekuo dėtų žmonių gelbėtoju nuo žudiko.

LGGRTC niekaip nėra susijęs su prokuratūros reiškiamu kaltinimu M. Misiukoniui. LGGRTC nėra kaltintojas.

Jūs pradėjote rašyti apie A. Kraujelį tik tada, kai 2010 m. kaltinamojo byla pradėta nagrinėti teisme iš esmės.

Gečiai buvo įtarti išdavyste, nes šalia jų namų žuvo Mykolo Urbono brolis su kitais partizanais, iš viso aštuoni kovotojai. Pastarieji išvakarėse lankėsi pas Gečius. Partizanų žūties dieną Gečiai skubiai išvyko į Uteną, o praėjus kelioms valandoms, partizanai okupacinių karinių pajėgų užklupti žuvo.

Po aštuonių partizanų žūties P. Gečys, sužinojęs, kad liko gyvas M. Urbonas, pats pradėjo ieškoti kontaktų su juo tarsi teisindamasis. Jis suprato, kad yra pagrindinis įtariamasis, ir per kitus asmenis perdavė žodinį prašymą, kad M. Urbonas paliktų gyvus nors vaikus. Partizanai daugiau kaip mėnesį ieškojo atsakymo. Viskas liudijo ne Gečių naudai.

Nekaltas tas, kuris klausia, ieško atsakymo ir siekia išsiaiškinti tiesą, atsakomybė tenka tiems, kurie davė galimai neteisingus parodymus (Gečių kaimynai, P. Gečio bendradarbiai).

Nužudymo iniciatorius („aš nusprendžiau nužudyti“) M. Urbonas, įtikėjęs Gečių išdavyste, ne sykį tvirtino, kad A. Kraujelis buvo ginkluotas pistoletu, o jis – automatu.

Pasak M. Urbono, jis pats iš automato nušovė P. Gečį, o ryšininkas A. Kraujelis iš belgų markės pistoleto – L. Gečienę. Jeigu tikime šiuo M. Urbono parodymu, tai gal reikia tikėti ir tuo, kad P. Gečys tardymo metu jam prisipažino tikrai išdavęs (MGB pranešęs) partizanų stovyklavietę, dėl ko žuvo aštuoni partizanai.

MGB operatyvinėje informacijoje, Utenos apskrities skyriaus 1949 m. lapkričio 26 d. suvestinėje, konstatuota, kad P. ir L. Gečiai nužudyti dviejų nenustatytų nacionalistinio pogrindžio narių. Iš to darytina išvada, kad MGB tiriant P. ir L. Gečių nužudymą, Jonas Kulionis, L. Gečienės tėvas, net M. Urbono neminėjo, nors jį pažinojo, galbūt bijojo apie tai liudyti. Jis turėjo būti apklaustas kitą dieną po įvykio, t. y. 1949 m. lapkričio 6 d., bet jo apklausos protokolo nėra.

J. Kulionis, dukters ir žento žūties tiesioginis liudininkas, 1952 m. per MGB pirminę apklausą liudijo, kad M. Urbonas-Liepa abu Gečius išbarė, apkaltino išdavyste ir abu iš pistoleto nušovė („Urbonas asmeniškai iš pistoleto keliais šūviais nužudė Praną Gečį, o po to ir Leokadiją Gečienę“). J. Kulionis suklydo tik dėl ginklo (ne iš pistoleto, o iš automato). Kartu buvęs kitas asmuo jam buvo visiškai nepažįstamas. Sušaudęs Gečius M. Urbonas padėjo ant stalo raštelį, paaiškinantį, už ką jie nužudyti (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 47478/3, t. 1, l. 101). Taigi nužudymą paaiškinantis pirminis

tekstas nebuvo surašytas po įvykio, o prieš jį. M. Urbonas irgi parodė, kad po sušaudymo jis padėjo ant stalo raštelį, paaiškinantį nužudymo priežastis. Partizanai nesislėpė ir prisiėmė atsakomybę atvirai, nes buvo tikri, kad Gečiai išdavikai. Dėl vėlesnio dokumento – likvidavimo protokolo. Nutarime dėl daiktinių įrodymų prie bylos prijungimo pažymėta apie likvidavimo protokolą. M. Urbonas parodė, kad jį surašė A. Kraujelis, „tačiau atlikus grafologinę ekspertizę, nenustatyta, kas jį surašė“ (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 25117/3, t. 2, l. 196–197).

Tą patį J. Kulionis patvirtino per akistatą su M. Urbonu atsakydamas į tardytojo klausimą, kokiomis aplinkybėmis buvo nužudyti Gečiai („Mykolas Urbonas iš pistoleto sušaudė mano dukterį Leokadiją Gečienę ir jos vyrą Praną Gečį“). (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 47478/3, t. 1, l. 118). M. Urbonas šį liudininko J. Kulionio parodymą patvirtino (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 47478/3, t. 1, l. 119, 3–4 eilutės). Tačiau toliau kalbėdamas teigė kitaip: jis iš automato nušovė P. Gečį, o A. Kraujelis – L. Gečienę.

Per M. Urbono ir J. Kulionio akistatą tardytojui buvo svarbiausia patikslinti, iš kokio ginklo šaudė M. Urbonas („būtent iš pistoleto ar kurio nors kito ginklo?“), t. y. jam rūpėjo M. Urbono veika ir jos aplinkybės, o ne A. Kraujelio, kuris tardytojui buvo nepasiekiamas. Akistatos metu tardytojas citavo ankstesnįjį J. Kulionio parodymą, kad M. Urbonas iš pistoleto nušovęs P. Gečį ir L. Gečienę. J. Kulionis lyg ir dvejodamas bei pasiduodamas tardytojo įtakai pasakė, kad gal šaudė ir antrasis asmuo. Matydamas priešais save M. Urboną, nesijautė laisvas duoti parodymus, kaip buvo apklausiamas vienas. Spaudžiamas tardytojo tikslino, kad gali būti, jog M. Urbonas šaudė iš automato, kaip jis pats parodo, o kitas asmuo – iš pistoleto.

Visiškai neturėjau tikslo nusišlepti, kad galbūt šaudė ir antrasis asmuo, nes apie A. Kraujelio galimą šaudymą juk liudijo pats M. Urbonas. Tačiau J. Kulionis pirmojo tardymo metu parodė, kad abu Gečius sušaudė M. Urbonas, pagaliau rastos iš M. Urbono turėto automato paleistų kulku tūtelės. Tai ką pakeistų mano tariamas šališkumas? Esant tokiai informacijai apie automato kulkas, kokia prasmė tą J. Kuliono abejonę nutylėti?

Geriausias įrodymas, kad skiriasi J. Kulionio parodymai per pirmąją apklausą ir akistatos metu, – įvykio vietoje rastos automato, o ne pistoleto kulku tūtelės.

P. ir L. Gečių sūnus Albertas Gečys paliudijo, kad iš dviejų asmenų jis pažino M. Urboną-Liepą, kuris buvo ginkluotas automatu. M. Urbonas tėvus išvadino išdavikais ir paleido šūvius (pradėjo šaudyti) iš automato. Pas antrąjį jam nepažįstamą asmenį ginklo nepastebėjo. Ar šaudė antrasis, neprisimena. Tačiau jis atsimena, kad vėliau buvo rastos iššautų septynių šovinių tūtelės, visos iš automato. Po tėvų sušaudymo buvo paliktas ant stalo raštelis (LYA, f. K-1, ap. 58, b. 47478/3, t. 1, l. 124–124ap.).

P. Gečio brolis Antanas Gečys tvirtino, kad ant stalo buvo paliktas raštelis, kuriame buvo parašyta, kad P. ir L. Gečiai sušaudyti už partizanų išdavimą. Jam tekę girdėti, kad sušaudant P. ir L. Gečius dalyvavo M. Urbonas. Iš J. Kulionio girdėjęs, kad dalyvavo trise: du buvo viduje, vienas – lauke. Nors M. Urbonas teigė, kad jis šaudė iš automato, o A. Kraujelis – iš pistoleto, įvykio vietos apžiūros MGB akte pažymėta, kad panaudotas ginklas – rusiškas automatas, įvykio vietoje rastos tik septynios automato gilzės.

Taigi koku ginklu L. Gečienę nušovė A. Kraujelis? Kur dingo iš jo turėto pistoleto paleistos kulkos? Kaip iš A. Kraujelio pistoleto paleistos kulkos šūvio ir kulku skrydžio metu transformavosi į automato kulkas? Jeigu A. Kraujelis būtų turėjęs automatą, liudininkai (Albertas Gečys) būtų pastebėję, juk M. Urbono turėtą automatą matė.

Aišku viena: A. Kraujelis nešaudė į L. Gečienę, jos nenužudė, jos gyvybės neatėmė. Oponentams kažkodėl būtinais reikia įrodyti, kad A. Kraujelis sušaudęs L. Gečienę. Labai galimas dalykas, kad M. Urbonas suklydo, apkaltinęs Gečius dėl išdavystės ir brolio bei kovos draugų žūtis. Dėl Gečių ir dabar yra abejonių. Tačiau visos abejonės traktuojamos jų naudai, nes nėra akivaizdžių, labai tvirtų įrodymų, kad būtent jie išdavė partizanus.

Jūs, gerb. signatare, galite tyrime aptikti neesminių semantinių riktų, neturinčių lemiamos reikšmės tyrimo rezultatams, tačiau Jums sunku mane apkaltinti šališkumu, nes būtent aš prieš beveik 10 metų buvau Laisvės kovų dalyvio teisinio statuso (po mirties) P. ir L. Gečiams pripažinimo iniciatorius. Pateikęs visą surinktą medžiagą, kviečiau komisijos narius vertinti neatsižvelgiant į jokias konjunktūras.

Beje, partizanui A. Kraujeliui Rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvio teisinį statusą (po mirties) 1992 m. lapkričio 23 d. pripažino ir pažymėjimą Nr. 293 išdavė Rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių teisių komisija, sudaryta iš Seimo narių ir kitų aukštų pareigūnų (kaip antai, generalinio prokuroro). Ši komisija, kurią sudarė tautos atstovai ir kiti aukšti pareigūnai, savo statusu nepalyginti aukštesnė už dabar veikiančią Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisiją. Parlamentinė komisija vadovavosi Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1991 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. I-1888. Šios komisijos sprendimu A. Kraujelis pripažintas pasipriešiniame dalyvavusiu partizanu iki 1965 m. kovo 17 d. (žuvo). Ant A. Kraujeliui skirto pažymėjimo yra komisijos pirmininko parašas, komisijos antspaudas. Jurgis Jurgelis buvo šios parlamentinės komisijos narys.

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=2245

Tikėtina, kad Jūs, gerb. signatare, dalyvavote svarstyme pripažįstant A. Kraujeliui rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvio teisinį statusą.

Net LGGRTC atšaukus A. Kraujeliui rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvio teisinį statusą, liktų galioti Seimo rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių teisių komisijos sprendimas.

Gintaras Šidlauskas